

Tajemnicze i mało znane Pogórze Przemyskie

Tuż przed wakacjami ukazało się drugie wydanie przewodnika po Pogórze Przemyskim, autorstwa Stanisława Krycińskiego (wywiad z nim zamieściliśmy w [marcowym numerze DŻ](#)). Mocno zaktualizowana edycja książki opowiada nam o jednej z ciekawszych krain polskich gór, która jednocześnie jest mało znana i słabo kojarzona przez miłośników turystycznych wędrówek. Jak pisze sam autor, „Pogórze Przemyskie to drugie Bieszczady, wprowadzie bez połonin, ale i bez masowego ruchu turystycznego, szkolnych wycieczek i kiosków z pamiątkami”. Nie sposób nie zgodzić się z tą opinią – rzeczywiście, obszar położony między Sanokiem, Ustrzykami Dolnymi a Dynowem i Przemysłem, oparty o granicę polsko-ukraińską, nie przeżywa najazdu turystów. Jedyne wyjątki od tej reguły stanowią Kalwaria Paławska (znane miejsce kultu maryjnego) i zamek w Krasieczynie.

Okładka przewodnika

Obszar ten to pogranicze dwóch narodów, o burzliwej historii, gdzie piętno odcisnęły lata powojenne 1945-1947, które stanowią kres kultury tworzonej tu przez wieki. Temu tematowi poświęcono sporo miejsca. Paradoksalnie, wysiedlenia ludności ukraińskiej z wielu wsi spowodowały, że opuszczone doliny, pola uprawne, sady – zdziczały. I dziś stanowią o sile i pięknie przyrody Pogórza. Dolina Jamnianki zachwyca swym urokiem, krajobrazem, urokliwą drogą wiodącą pomiędzy łąkami i lasami. Obecnie jest to serce projektowanego Turnickiego Parku Narodowego, ale 60 lat temu na tym terenie mieściły się dwie wsie – Jamna Dolna i Jamna Górna, pełne życia i spraw ludzkich. Warto pamiętać o specyficznej sytuacji i burzliwych latach z przeszłości tych terenów. Na Pogórze Przemyskim praktycznie każda miejscowość w jakiś sposób doświadczyła trudnych lat końca II wojny światowej i okresu tuż po jej zakończeniu.

Sporo miejsca w przewodniku poświęcono Przemysłowi – miastu bogatemu w zabytki i pozostałości twierdzy wojskowej (swego czasu jednej z największych w Europie), która była świadkiem krwawych walk w czasie I wojny światowej. Opisano także ponad 170 wsi, w tym również te, które już nie istnieją. Wiele miejsca poświęcono cerkwiom i sztuce cerkiewnej. Właśnie na tym terenie znajdują się jedne z najstarszych cerkwi w Polsce: drewniana w Uluczu oraz murowana obronna w Posadzie Rybotyckiej – jedyny taki obiekt w całym kraju.

Nie pominięto oczywiście tematów opisujących ten obszar od strony przyrodniczej. Przedstawiono wszystkie rezerваты, m.in. „Turnica”, który – oby tak się stało – będzie stanowił jeden z ważniejszych elementów Turnickiego Parku Narodowego, wielokrotnie wspomnianego na łamach książki. Kryciński pisze: „najpiękniejsze lasy bukowo-jodłowe podziwiać można w masywie Suchego Obycza (rez. »Turnica«), w rejonie Korzeńca i Cisowej (rez. »Krępak«) oraz w paśmie Chwaniowa (rez. »Chwaniów«). Szczególnie cenny jest las turnicki – szczyłek pierwotnej puszczy karpackiej, w którym można spotkać ponaddwustuletnie jodły”. Jak wielokrotnie już pisaliśmy, te tereny wciąż są jednak poddawane silnej presji ze strony gospodarki leśnej – nieraz wycinano wiele drzew z obszaru rezerwatów. Oby informacje podane w przewodniku nie straciły na aktualności i wspaniałe jodły pozostały w lesie turnickim do czasu utworzenia parku narodowego.

W książce znajdziemy również ponad 70 fotografii, wiele mapek i rysunków. W porównaniu z innymi przewodnikami turystycznymi, ten prezentuje się solidnie i zachęca, by poznać tę krainę – mimo iż baza noclegowa jest słabo rozwinięta w porównaniu z innymi górskimi rejonami Polski. Ten fakt nie będzie jednak stanowił przeszkody dla tych turystów, którzy poszukują spokoju wśród pięknej przyrody i chcą zadumać się nad losami tej ziemi, zobaczyć pozostałości opuszczonych wiosek, ruiny

dworów i zamków, bez jakże częstego zgiełku i harmideru popularnych miejscowości wczasowych.

Grzegorz Bożek

Stanisław Kryciński, **Pogórze Przemyskie. Przewodnik**, Oficyna Wydawnicza „Rewasz”, Pruszków 2007.

Przewodnik można nabyć u wydawcy: Oficyna Wydawnicza „Rewasz”, skr. poczt. 174, 05-800 Pruszków, e-mail: rewasz@rewasz.com.pl, www.rewasz.com.pl